

Discurs del President Puigdemont sobre les negociacions

written by David Folch | 6 de setembre de 2023

Brussel·les, 5 de setembre de 2023:

D'aquí a poc més de vint dies, el parlament espanyol començarà el compte enrere per al nomenament del president del govern i no sembla que el candidat de la dreta tingui els suports suficients per ser escollit en primera o segona votació. Tampoc no els té l'actual president ni el bloc dels seus socis parlamentaris dels darrers quatre anys, de manera que Espanya es veu confrontada, ara mateix, a un dels seus dilemes que no sempre resol bé. O viu en el bloqueig, que podria cronificar la confrontació entre els dos blocs ideològics que han polaritzat les darreres eleccions, o pacta.

Però el pacte té un problema. En té dos, de fet. El primer, que a Espanya és un recurs inhabitual en la resolució dels reptes democràtics; només cal recordar la situació que viu el poder judicial per la incapacitat dels dos grans partits d'arribar a un acord per a la seva renovació. El segon, que el pacte possible no és un pacte qualsevol sinó, precisament, amb Junts per Catalunya, una formació que s'ha arraconat, menystingut i atacat sense descans per part dels dos grans partits espanyols. S'ha volgut arraconar el que representem fins a tal punt que tot just fa dos mesos i mig els partits que avui malden per aturar la dreta no van tenir cap problema a sumar els seus vots als del PP per impedir que el nostre candidat, que va guanyar les eleccions, fos nomenat alcalde de Barcelona.

Que ningú no conclogui que ens inspira l'ànim de revenja personal o partidista. Si fos per això, no hauríem pactat ni

la mesa del congrés. Ho dic per explicar la distància profunda que ens separa, perquè la distància entre els nostres projectes nacionals respectius també ho és, i perquè es prengui consciència de l'enorme dificultat d'intentar encarrilar, partint d'aquesta distància i en només unes setmanes, una negociació que s'ha negligit o s'ha considerat innecessària durant sis anys. Perquè no estem parlant, o almenys nosaltres no en parlem, d'un pedaç per tirar endavant la legislatura i barrar el pas a la dreta. Estem parlant que si hi ha acord, aquest ha de ser un acord històric, un compromís històric com el que cap règim ni govern espanyol no ha estat capaç de fer realitat des de la caiguda de Barcelona, l'11 de setembre de 1714 i el Decret de Nova Planta que va abolir les institucions i les constitucions catalanes, i va iniciar la persecució de la llengua catalana.

Per això no sorprendrà a ningú que digui que avui no existeixen les condicions per arribar a aquest gran acord. Si hi ha interès a arribar-hi, si hi ha voluntat real d'encarar un acord d'aquesta naturalesa, aquestes condicions s'haurien de crear, encara que d'entrada siguin forçades per la necessitat i no pas per la convicció.

La primera de les condicions és identificar adequadament els elements del conflicte. Fer veure que no existeixen o ignorar-los no permet, en cap cas, resoldre el conflicte. Per això en vull recordar alguns:

- La sentència del Tribunal Constitucional de 2010 contra l'estatut aprovat pel Parlament de Catalunya, les Corts espanyoles i en referèndum, és incompatible amb el pacte constitucional del 78. Sense aquella sentència no es pot entendre res del que ha passat a Catalunya.
- La criminalització del fet històric del referèndum de l'1 d'Octubre com a resposta legítima del poble de Catalunya a totes les negatives de resoldre les demandes anteriors que els seus representants democràtics i legítims han anat elevat als poders de l'estat:

l'estatut, la transferència de competències per organitzar un referèndum consultiu, la consulta popular del 9-N de 2014, el pacte fiscal i el referèndum acordat.

- L'incompliment dels pactes, significativament de les inversions; l'ofec sistemàtic de l'economia catalana, del qual n'és exemple dolorós l'estratègia del canvi de seus empresarials incentivat per un reial-decret de mesures urgents aprovat pel govern espanyol i que encara està vigent; i l'aplicació salvatge de l'article 155 de la constitució per dissoldre el parlament, destituir el govern i intervenir l'autogovern, amb greus afectacions a l'activitat econòmica que acaben pagant tots els ciutadans de Catalunya.
- Catalunya és una nació, una vella nació europea, que ha vist atacada la seva condició nacional pels règims polítics espanyols des del 1714, fet pel qual veu en la seva independència política l'única manera de continuar existint com a nació.

Existeix un camí alternatiu a la independència que pugui garantir el respecte i la supervivència de Catalunya com a nació? Totes les evidències acumulades al llarg de dècades demostren que no. En tot cas, correspondria als responsables polítics espanyols desmentir aquesta conclusió, però no pas per la via de les promeses i de les paraules, sinó per la via dels fets. I ara per ara res no fa pensar que la necessitat de suport parlamentari sigui suficient per a empènyer-los a un canvi històric en què les velles nacions siguin reconegudes i disposin de tots els drets inherents a la seva condició. No ho han fet en situacions molt més evidents, amb milions de persones manifestant-se cada any al carrer i amb més de 2,3 milions de persones votant al referèndum d'independència de l'1 d'Octubre. No sembla que ho hagin de fer ara senzillament perquè necessiten el vot de 7 diputats.

0 sí? 0 realment poden fer de la necessitat virtut?

Avui Espanya té, com deia, un dilema de resolució complexa. O repeteix eleccions, amb el risc que els equilibris polítics siguin tan fràgils com ara; o pacta amb un partit que manté la legitimitat de l'1 d'Octubre i que no ha renunciat ni renunciarà a la unilateralitat com a recurs legítim per a fer valer els seus drets.

Cap dels dos grans partits espanyols no té força suficient per a imposar-se damunt de l'altre, cap d'ells no compta ara mateix amb una aliança que els proporcionï una majoria sòlida i coherent, i no estan encara en condicions de pactar entre ells. O eleccions o pacte amb nosaltres. O una tercera opció, en què alguns diputats del bloc progressista cedeixin els seus vots per a la investidura del candidat de la dreta.

De manera que estem preparats per si hi ha eleccions. Però també estem preparats per a una negociació que pugui culminar amb un pacte històric. La pregunta que ens hem de formular no és, doncs, si nosaltres estem preparats per a una negociació, sinó si ho estan els dos grans partits espanyols; si els dos grans partits espanyols estan preparats per a negociar amb nosaltres, amb tot el que representem, o senzillament volen sortir del pas i obtenir com sigui el suport parlamentari per a poder consolidar un lideratge i desmuntar el del rival.

Ara mateix ignoro la resposta a aquesta pregunta. En qualsevol cas, estaran preparats per a començar a negociar un acord històric si es creen les condicions prèvies que habilitin un eventual procés de negociació seriós, honest i ambiciós. Si no ho fan, no tindria cap sentit embarcar-nos en una negociació posterior. Perquè tractant-se de la política espanyola, totes les precaucions són poques.

A més de reconèixer els elements que conformen el conflicte que he assenyalat abans, hi ha altres condicions necessàries per poder emprendre el camí de la negociació:

1. El reconeixement i respecte a la legitimitat democràtica

de l'independentisme. No es pot negociar amb qui, en la directiva on es fixen els objectius d'intel·ligència per als cossos policials, ens considera la segona amenaça més important després del terrorisme gihadista, i que demana a l'Europol que ens tracti de terroristes. Emparat en aquesta decisió tan antidemocràtica, en què s'ordena que es facin "totes les actuacions necessàries per a neutralitzar les activitats", l'estat espanyol espia, infiltra i fabrica muntatges per procedir a detencions sense fonament, amb l'objectiu de paraitzar i criminalitzar la mobilització ciutadana en favor de la independència de Catalunya.

2. L'abandonament complet i efectiu de la via judicial contra l'independentisme i els independentistes. L'1 d'Octubre no va ser un delicta, com tampoc no ho va ser la declaració d'independència, ni les protestes massives contra la repressió i la sentència del Tribunal Suprem. L'abandonament de la repressió a l'independentisme democràtic és una exigència ètica i ha de ser un abandonament permanent. Perquè les nostres energies i els nostres recursos els hem de poder dedicar a la nostra causa, a treballar per la nostra gent, igual com poden fer la resta de projectes polítics tan legítims com el nostre. Això és a l'abast del parlament espanyol, a través d'una llei d'amnistia que inclogui l'ampli espectre de la repressió iniciada des d'abans de la consulta del 9 de novembre de 2014. Però també és responsabilitat del govern en funcions, a través de la fiscalia i de l'advocacia de l'estat. I s'ha de fer per reparar una injustícia, no pas per oblidar ni per posar el punt final a res ni per igualar les víctimes d'aquestes injustícies als seus victimaris.
3. La creació d'un mecanisme de mediació i de verificació que aporti les garanties del compliment i seguiment dels acords que els dos grans partits polítics espanyols no estan en condicions de donar-nos. La total falta de confiança entre les parts fa que aquest mecanisme sigui

imprescindible, i que hagi d'operar des de l'inici de les negociacions. La nostra experiència ens impedeix tenir cap confiança en la paraula que ens donin; seria una irresponsabilitat emprendre una negociació de futur que no compti amb aquest mecanisme. El compliment dels compromisos per avançat és una manera de verificar (d'aquí la importància que la llengua pròpia de Catalunya sigui reconeguda el proper dia 19 com a llengua oficial de la UE i es pugui desplegar una política lingüística de nova generació que n'asseguri la supervivència), però lògicament no es pot aplicar a processos que requereixen una llarga tramitació o execució. Per això, per poder transitar, cal aquest mecanisme de garantia.

4. Fixar com a únics límits els definits pels acords i tractats internacionals que fan referència a drets humans (individuals i col·lectius) i a llibertats fonamentals.

Cap d'aquestes condicions prèvies no és contrària a la constitució ni per descomptat a cap tractat europeu. Ni tan sols requereixen cap llarg procés legislatiu. Són condicions prèvies que s'han de poder complir abans no s'esgoti el termini legal per evitar noves eleccions, i que si es donen, ens comprometen i ens obliguen a treballar per un compromís històric que resolgui el conflicte en la propera legislatura. Només depenen de la voluntat política.

Fixades i assumides aquestes condicions prèvies, la negociació pot desenvolupar-se amb garanties i amb l'esperança que es culmini amb èxit. L'èxit, és clar, el determinaran els resultats finals de la negociació. En aquests moments, seria del tot improcedent que jo establís una llista dels objectius concrets que haurien de formar part d'aquesta hipotètica negociació. No és això el que jo avui volia explicar. Avui volia subratllar la necessitat i la urgència de crear unes condicions que ara no es donen perquè aquesta negociació pugui

ser possible. Però en tot cas, qualsevol persona que hagi observat l'evolució de Catalunya en els darrers quinze anys i s'hagi preguntat per què hi ha milions de persones que no ens sentim representades per l'estat espanyol i volem formar el nostre propi Estat, podria fer mentalment la llista i hi coincidiríem molts.

És evident que hi ha un gran paquet de qüestions materials pendents de resoldre, sí. Algunes de fa moltes dècades. Catalunya és un país ric però de ciutadans amb moltes necessitats i amb unes institucions sense recursos per a atendre-les, amb un dèficit fiscal de més de 20.000 milions d'euros per any. Una cosa tan bàsica per a la vida de la gent com són els trens, no funciona. Tenim la taxa d'immigració més alta de tota la península, el 16,2%, més de dos punts per damunt de la de Madrid, i no tenim competències ni recursos per a gestionar-la. No formem prou metges i no els podem pagar com es mereixen. El nostre salari mínim és injust tenint en compte el cost de la vida. Els joves no poden accedir a habitatges ja no de compra sinó tampoc de lloguer a preus assequibles per a poder estudiar, emprendre un projecte de vida o professional. El govern espanyol no executa mai els pressupostos aprovats per a Catalunya, i la falta crònica d'inversions genera absurditats com que per anar amb tren de Barcelona a València es tarda el doble que d'anar de Brussel·les a París o gairebé una hora més que de Brussel·les a Londres. La llista és molt llarga, i no és ara el moment de reiterar-la. Només ho esmento per constatar que totes aquestes mancances materials no les ha resolt l'autonomisme ni el constitucionalisme. És una evidència, no una opinió.

Per tant, que ningú no s'enganyi: amb això –tampoc amb l'amnistia– no es resoldrà el problema de fons. No hi ha una recepta autonòmica per a resoldre els problemes de Catalunya. Allò determinant és el reconeixement nacional de Catalunya, i per tant del seu dret a l'autodeterminació. El poble català té el dret a fer realitat de manera democràtica la decisió que va

prendre en el referèndum de l'1 d'octubre de 2017 d'esdevenir un estat independent en forma de república. I només un referèndum acordat amb l'estat espanyol podria substituir el mandat polític de l'1 d'Octubre, tal com hem recalcat des de fa anys. No existeixen impediments constitucionals per a organitzar i celebrar aquest referèndum; només cal recordar l'article 92 de la constitució. El que hi ha és manca de voluntat política per assumir-ho, perquè si es vol, es pot. I en democràcia no hi ha cap altre mecanisme millor que el de posar en mans dels ciutadans les decisions de gran transcendència com és aquesta.

És la combinació d'aquestes dues grans carpetes i el progrés simultani en totes dues que determinarà la viabilitat i l'èxit d'una negociació. Una negociació que avui mateix no hi és, però se l'espera.

A qui s'hagi pres la molèstia de seguir-nos tots aquests anys, i d'anar més enllà del relat trampós que s'ha difós sobre el que representem, no el sorprendrà res del que he dit. Fa anys que defensem aquesta posició, i per això hem hagut de prendre decisions molt difícils i a vegades poc compreses. Per exemple, quedar-nos a l'exili. O no participar en la taula de diàleg. O sortir del govern de la Generalitat. O no votar els pressupostos i les reformes del codi penal, perquè enteníem que no servien per a resoldre el conflicte, com per altra banda ha quedat demostrat.

I és des d'aquesta posició que emprendrem qualsevol eventual negociació.

Els resultats finals de tot aquest procés han de servir perquè el poble de Catalunya que s'ha mobilitzat d'una manera exemplar durant una dècada s'hi pugui reconèixer, hi pugui veure cristal·litzades les seves esperances construïdes amb paciència i resistència, avui desorientades per la divisió interna i la desmobilització però tossudament intactes. No hem aguantat la posició tots aquests anys per acabar salvant una

legislatura sinó per defensar l'encàrrec rebut dels ciutadans, una part dels quals avui ens mira amb recel i desconfiança, i als quals caldrà tenir sempre presents quan ens haguem d'asseure, si és que això acaba passant, amb els qui ens vinguin a demanar el nostre suport.